

Katowice, 15 listopada 2022 r.

Dr hab. Anna Stawarska-Rippel, prof. UŚ
Instytut Nauk Prawnych
Wydział Prawa i Administracji
Uniwersytet Śląski
Ul. Bankowa 11 b
40-007 Katowice
e-mail. anna.stawarska-rippel@us.edu.pl

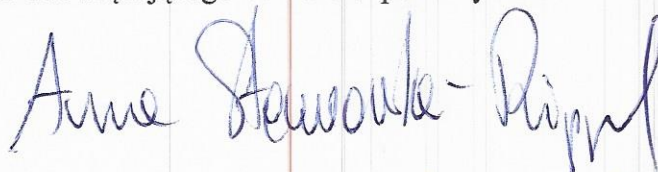
OPINIA

O rozprawie doktorskiej Pana mgra Łukasza Baszaka pt. *Darowizna w dzielnicowym prawie polskim w II RP oraz w kodeksie zobowiązań z 1933 r.*, ss. 288

1. Uzasadnienie wyboru tematu

Należy pogratulować trafnego i godnego naukowej analizy wyboru tematu dysertacji. Autorsko wyprofilowany temat rozprawy na temat darowizny w międzywojennym polskim prawie aż do wejścia w życie kodeksu cywilnego z 1964 r. mieści się w nurcie porównawczej historii prawa – dyscyplinie, która jest obecnie szczególnie doceniana w europejskiej nauce prawa jako dająca szerokie możliwości badawcze (M. Löhnig, *Comparative law and legal history: A few words about comparative legal history*, in: *The method and culture of comparative law: Essays in honor of Mark van Hoecke*, ed. Maurice Adam, Dirk Herbaut, Hart 2014). Niezwykle obfity materiał badawczy dla porównawczej historii prawa daje zwłaszcza okres międzywojenny. Bezpośrednim powodem powstania tego materiału był rozpad imperiów i nowy polityczny ład w Europie po pierwszej wojnie światowej. Dla nowo powstałych wówczas państw i także dla Odrodzonej Rzeczypospolitej niezbędne było przeprowadzenie transformacji, unifikacji i następnie kodyfikacji prawa. Mozaika obcych praw w Polsce po 1918 r. utrzymanych przejściowo w mocy jako dzielnicowych praw polskich, oraz decyzja o podjęciu prac nad nowym polskim prawem, skłoniła francuskiego uczonego do stwierdzenia, że to właśnie Polska stanęła przed najcięższym zadaniem legislacyjnym spośród innych państw ówczesnej Europy (F. Génys, zob. L. Górnicki, *Prawo cywilne w pracach Komisji Kodyfikacyjnej Rzeczypospolitej Polskiej w latach 1919-1939*, Wrocław 2000, s. 84.).

Ponadto ujednoczenie prawa w Polsce po odzyskaniu niepodległości było sprawą w głównej mierze polityczną. Różnorodność prawa obowiązującego w Polsce po odzyskaniu

niepodległości w 1918 r. – zwłaszcza w zakresie prawa prywatnego – sprawiała, że obywatele funkcjonowali nadal jak odrębne narody kierujące się własnymi prawami. Na tle tych problemów Autor dysertacji zaprojektował swój temat badawczy. Podjęcie trudu kompleksowego opracowania instytucji darowizny w międzywojennym polskim prawie i w kodeksie zobowiązań aż do uchylecia tego kodeksu zasługuje na wysoką ocenę. W ten sposób wyprofilowany temat objął swym zasięgiem dwie zasadnicze transformacje prawa w Polsce w XX wieku. Temat dysertacji wpisuje się zatem doskonale w obserwację przemian instytucji prawnych w kontekście ścierania się elementów tradycji i postępu, co jest istotą badań historycznoprawnych. Nie mam najmniejszych wątpliwości, że podjęty temat jest wart naukowej dysertacji a efekty badawcze są istotne dla naszej nauki.

2. Układ, zawartość pracy i problemy badawcze

Tytuł pracy został zakreślony właściwie. Ramy czasowe dysertacji, adekwatnie do tytułu, obejmują okres od odzyskania przez Polskę niepodległości w 1918 r. do końca obowiązywania rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 – *kodeks zobowiązań*. Cel rozprawy został przejrzyście sformułowany, mianowicie jako: kompleksowa analiza umowy darowizny pod rządami kodeksów pozaborowych oraz kodeksu zobowiązań. Pan Doktorant zawęził zakres merytoryczny swojej pracy badawczej do kwestii obligacyjnych pozostawiając poza obrębem rozważań wpływ, jaki darowizna wywierała w obrębie stosunków rodzinnych, regulacji prawnospadkowych, a także podatkowych. W opinii Pana Doktoranta, z czym należy się zgodzić, uzasadnione jest to przyjętą koncepcją darowizny jako umowy i uregulowanie jej w kodeksie zobowiązań w oderwaniu od prawa rodzinnego i spadkowego. Pan Doktorant miał prawo zatem wyprofilować w ten sposób problem badawczy, jednak uwzględnienie problemów prawa rodzinnego i spadkowego mogłyby być interesujące zwłaszcza w kontekście radykalnej zmiany ustrojowej dokonywanej począwszy od 1944 r. Przeprowadzona wówczas transformacja ustrojowa i społeczno-gospodarcza zgodnie z socjalistycznym wzorcem, powodująca poważne zachwianie dotychczasowej relacji sfery prywatnej i publicznej, nie mogła pozostać bez wpływu na te dziedziny prawa.

Struktura całej pracy, jak też wewnętrzna struktura rozdziałów, jest prawidłowa i nie budzi jakichkolwiek wątpliwości. Praca składa się ze wstępu, trzech rozdziałów oraz zakończenia. Pracę uzupełnia wykaz skrótów i bibliografia. Układ pracy ma charakter chronologiczno-

rzeczowy, i taki też najczęściej jest stosowany w pracach o charakterze prawno-historycznym.

Trzeba dodać, że Pan Doktorant wychodzi w swej pracy poza ramy czasowe swoich zasadniczych rozważań, przedstawiając szerokie tło dotyczące darowizny w dawnym polskim prawie. Jest to część obszerna i zarazem szczegółowa, stanowiąca zasadnicze wprowadzenie do dalszych wywodów. Na tak zakreślonym tle Autor postawił pytania, problemy dotyczące źródeł i tradycji w zakresie uregulowania darowizny w kodeksie zobowiązań. Pan Doktorant starał się odpowiedzieć przede wszystkim na pytanie czy dawne prawo polskie – a jeżeli tak, to w jakim zakresie, wywarło wpływ na kształt regulacji darowizny w kodeksie zobowiązań. Odpowiedzi udzielił po przeanalizowaniu szerokiego materiału badawczego dotyczącego darowizny w Koronie, darowizny wzajemnej na Litwie w XV i XVI w., darowizny w polskich projektach kodyfikacyjnych z drugiej połowy XVIII w., a także wpływu prawa rzymskiego na ujęcie darowizny w germańskim i romańskim kręgu europejskiej rodziny prawa. Należy podkreślić, że dotychczasowy stan badań nie zawierał tak obszernego przedstawienia darowizny w przedrozbiorowej Polsce. Poczynienie szerokich ustaleń wprowadzających w przedłożonej dysertacji uważam za wartościowe, potrzebne i ciekawe.

W drugiej części dysertacji traktującej o darowiznie w dzielnicowym prawie polskim Autor zaprezentował cały, skomplikowany wachlarz (mozaikę) rozwiązań dotyczących darowizny i obowiązujących w Polsce po odzyskaniu niepodległości. Należy docenić skrupulatność Autora i umiejętność poruszania się w gąszczu różnorodnych w przedmiotowej materii praw dzielnicowych, pojęć i koncepcji prawnych. Materiał zgromadzony w tej części dysertacji budzi uznanie. Pan Doktorant nie tylko analizuje przepisy dzielnicowego prawa polskiego, ale także ówczesną doktrynę i wybrane orzecznictwo sądowe z ziem polskich dotyczące darowizny w Kodeksie Napoleona – *Code Napoleon*, *Code civil des Français* i Kodeksie Cywilnym Królestwa Polskiego, Kodeksie cywilnym austriackim z 1811 r. – *Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch* – (ABGB), Kodeksie cywilnym niemieckim z 1896 r. – *Bürgerliches Gesetzbuch* – (BGB) oraz w tomie X, części 1 Zводу Praw Imperium Rosyjskiego z 1832 r. – *Swod zakonow Rossijskoj imperii*. W nawiązaniu do zebranego w tej części materiału badawczego Pan Doktorant sformułował kolejne pytania badawcze. Przede wszystkim w jakim stopniu na koncepcję darowizny w kodeksie zobowiązań wywarły wpływ poszczególne prawa dzielnicowe oraz w jakim zakresie rozwiązania przyjęte w kodeksie zobowiązań miały oryginalny charakter. Autor dysertacji postawił w tej części swojej pracy jeszcze jedno

pytanie badawcze, a mianowicie o zakres wpływu prawa rzymskiego na regulacje darowizny w prawach dzielnicowych.

W naszej nauce ustalono już, iż kodeks zobowiązań był wypadkową różnych wpływów wywodzących się z ustawodawstw pozaborowych i obcej nauki prawa i jednocześnie oryginalnych rodzimych rozwiązań (L. Górnicki, *Metoda opracowania i koncepcja kodeksu zobowiązań z 1934 roku*, Acta Universitatis Vratislaviensis No 3063, Prawo CCCV, Wrocław 2008). Z tymi ustaleniami wiąże się problem badawczy dysertacji dotyczący źródeł i wzorców darowizny w kodeksie zobowiązań. W efekcie przeprowadzonych badań Pan Doktorant udowodnił, że na kształt umowy darowizny w kodeksie zobowiązań nie wywarło wpływu prawo dawnej Polski a prawo państw zaborczych i kodeks Napoleona (z najbardziej skomplikowanym uregulowaniem darowizny) oraz pośrednio poprzez to prawodawstwo prawo rzymskie.

Kluczowe są ustalenia Autora w trzeciej części dysertacji, gdzie Pan Doktorant poddał badaniu przepisy o darowiznie w kodeksie zobowiązań także w odniesieniu do praktyki, w szczególności orzecznictwa, przede wszystkim Sądu Najwyższego. Ważne są ustalenia Autora, że uznanie darowizny jako umowy spowodowało, że przepisy o darowiznie znalazły się w kodeksie zobowiązań w oderwaniu od prawa spadkowego i rodzinnego. Takie ujęcie spowodowało między innymi brak uregulowania w kodeksie zobowiązań darowizn z powodu małżeństwa i między małżonkami, jako należących do małżeńskiego prawa majątkowego.

W badaniach nad tytułowym zagadnieniem Pan Doktorant posłużył się metodą historycznoprawną, prawnoporównawczą i dogmatyczną. Wykorzystanie tych metod badawczych pozwoliło Panu Doktorantowi zweryfikować postawioną już na wstępie tezę, że polska regulacja darowizny oparta była głównie na rozwiązaniach przyjętych w przepisach kodeksu cywilnego niemieckiego oraz częściowo na przepisach szwajcarskiego prawa o zobowiązaniach z 1911 r. (ZGB OR). W mniejszym stopniu skorzystano z rozwiązań przyjętych w austriackim kodeksie cywilnym, w Kodeksie Napoleona oraz w Zwodzie Praw Imperium Rosyjskiego. Ponadto, że umowa darowizny w polskim kodeksie zobowiązań z 1933 r. spełniała ówczesne standardy międzynarodowe w zakresie konstrukcji oraz techniki legislacyjnej, a jednocześnie w pełni realizowała ówczesne wymogi społeczno-gospodarcze w międzywojennej Polsce. To ważne stwierdzenie i potwierdzenie niezwykle wysokiej rangi prac Komisji Kodyfikacyjnej II RP, których założeniem było zaprojektowanie nowego polskiego

prawa najbardziej dogodnego dla całego społeczeństwa polskiego i z uwzględnieniem różnych warunków prawnych i ekonomicznych panujących ówczasie w poszczególnych dzielnicach, oraz najnowszych zdobyczy nauki prawa. Ze względu na to, że projektowane kodeksy miały służyć nie tylko bieżącej chwili, lecz na dłuższą przyszłość, prace kodyfikacyjne nie mogły być tylko „rejestracją” panującej ówczasie nauki i praktyki, ale musiały być twórcze, po to by nie stały się anachronizmem już od pierwszych chwil ich obowiązywania.

Ustalenia poczynione w przedłożonej dysertacji potwierdzają, że polscy kodyfikatory kierowali się przede wszystkim potrzebami obrotu, a nie tak zwanym „patriotyzmem dzielnicowym”, a z ustawodawstw pozaborowych, zwłaszcza zaś z BGB, wykorzystali to, co najlepiej tym wymogom nowoczesnego obrotu odpowiadało. Ponadto należało uczynić zadość pewnemu kompromisowi w zakresie tradycji prawnej (germańskiej i romańskiej), by wprowadzenie nowej ustawy nie wywołało większych wstrząsów w poszczególnych dzielnicach Polski. (L. Górnicki).

Autor dysertacji prowadzi swe rozważania do momentu uchylenia mocy obowiązującej kodeksu zobowiązań, co miało miejsce już w zasadniczo odmiennych warunkach ustrojowych, ideologicznych i prawnych.

Pan Doktorant podtrzymał stanowisko, iż mimo radykalnej zmiany ustroju polityczno-gospodarczego, przepisy kodeksu zobowiązań (w tym dotyczące darowizny) w dalszym ciągu spełniały swoje zadanie i obowiązywały aż do wejścia w życie kodeksu cywilnego w zasadniczo niezmienionym brzmieniu. Ponadto stwierdził, że przepisy dotyczące darowizny nie powodowały wówczas większych problemów interpretacyjnych i w efekcie z niewielkimi zmianami znalazły się w ostatecznym projekcie kodeksu cywilnego i następnie w kodeksie cywilnym. W opinii Autora dysertacji świadczyło to o wysokim poziomie legislacyjnym i doniosłym znaczeniu praktycznym rozwiązań przyjętych w kodeksie zobowiązań, w tym w przedmiocie darowizny.

W tej materii można jednak odczuć pewien niedosyt, co nie zmienia faktu, że z tą uogólnioną konstatacją Autora należy się zgodzić. Można było jednak podjąć w pewnym zakresie trud zagłębienia się w problemy drugiej w XX wieku transformacji prawa sądowego w Polsce. Autor odniósł się w pewnej mierze do kwestii obowiązywania ustawodawstwa wywodzącego się z Drugiej Rzeczypospolitej w Polsce Ludowej, w szczególności kodeksu zobowiązań: „*Kodeks zobowiązań z 1933 r., który obowiązywał w Polsce Ludowej mimo*

*radykalnej zmiany stosunków społeczno-ustrojowych, uzyskał ponownie sankcję ustawodawczą, jako prawo obowiązujące w Polsce, zgodnie z postanowieniem dekretu z dnia 13 listopada 1945 r. o zarządzie Ziemi Odzyskanych (Dz.U. Nr 51, poz. 295), wydanego na podstawie ustawy z dnia 3 stycznia 1945 r. o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz.U.RP Nr 1, poz. 1). Rada Ministrów postanowiła, że na ziemi odzyskane rozciąga się ustawodawstwo obowiązujące na obszarze Sądu Okręgowego w Poznaniu, a w zakresie prawa pracy - ustawodawstwo obowiązujące na obszarze górnośląskiej części województwa śląskiego (art. 4). I tak kodeks zobowiązań został wprowadzony na ziemiach odzyskanych z dniem ogłoszenia dekretu, tj. 27 listopada 1945 r. Wprowadzie kodeks ten, wraz z przepisami wprowadzającymi, poddano licznym zmianom w związku z unifikacją prawa cywilnego, przeprowadzoną w latach 1945—1950, to jednak nie naruszyły one w sposób istotny ani jego struktury, ani rozwiązań merytorycznych.” (s. 244-245) [wcześniej o tym L. Górnicki, *Metoda opracowania i koncepcja kodeksu zobowiązań...*].*

W istocie przejęto wówczas z ustawodawstwa II RP w zasadzie cały jej dorobek prawny w zakresie prawa sadowego zachowując pozory kontinuum prawnego głównie z powodów politycznych. Ta decyzja nie oznaczała jednak akceptacji dla przejętego prawa, a w szczególności dla jego „burżuazyjnych”, czy też zakorzenionych w prawie rzymskim zasad. Zasadniczy wpływ na prawo zobowiązań w Polsce Ludowej miały regulacje dotyczące prawa własności przebudowane na wzór socjalistyczny w sprzeczności z dorobkiem kultury Zachodu, gdzie dyferencjacja własności przekreśliła dawną równość podmiotów, a gospodarka planowa zasadę swobody umów. (A. Lityński, *Prawo Rosji i ZSRR, 1917-1991, czyli historia wszechzwiązkowego komunistycznego prawa (bolszewików). Krótki kurs*, wyd. C.H. Beck, Warszawa 2017). Formalna zatem ciągłość prawna była krytyczna, wybiórcza i względna. Już w początkach Polski Ludowej uruchomiły się w konsekwencji mechanizmy charakterystyczne dla zmian prawa w czasie transformacji systemu prawnego i jednocześnie dla reżimów niedemokratycznych. Były to między innymi hipertrofia klauzul generalnych, pozaustawodawcze korektury prawa dokonywane w drodze wykładni w orzecznictwie sądów (orzecznictwo SN, wytyczne wymiaru sprawiedliwości) w powiązaniu z klauzulami generalnymi zorientowanymi politycznie.

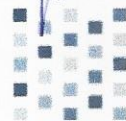
Pan Doktorant nawiązał do tego zagadnienia i podtrzymał dotychczasowe ustalenia w naszej nauce, że ustawa z 18 lipca 1950 r. *przepisy ogólne prawa cywilnego* położyła w pewnym

sensie kres dotychczasowej tradycji prawnej: „*Ustawa ta nie miała już charakteru uzupełnienia istniejących przepisów prawa cywilnego, w tym kodeksu zobowiązań, ale samodzielnej całości. Przepisy tej ustawy uchylily formalnie część regulacji k.z., oraz przepisy ogólne prawa cywilnego. Art. 1 i 3 p.o.p.c., zawierały nowe wytyczne w zakresie interpretacji i stosowania przepisów prawa cywilnego, stanowiąc formalną podstawę pozaustawowych zmian przepisów k.z., jednocześnie wpływając na kształtowanie nowych treści prawa sądowego w ogóle. W ustawie tej pojawiły się w szczególności klauzule mające na celu ochronę zasad ideologicznych i ustrojowo-politycznych państwa*” (s. 244).

Pan Doktorant ustalił, że przepisy kodeksu zobowiązań w zakresie darowizny, mimo radykalnej zmiany ustroju polityczno-gospodarczego zostały utrzymane w mocy w praktycznie niezmiennym brzmieniu do czasu wprowadzenia w życie kodeksu cywilnego z 1964 r., czemu miały sprzyjać wysoki poziom legislacyjny, a zwłaszcza elastyczność uregulowań, oraz silne nacechowanie przepisów kodeksu zobowiązań tendencją do uspołecznienia prawa. Jednocześnie Autor wyraził pogląd o marginalnym znaczeniu darowizny w ustroju socjalistycznym i przytoczył wypowiedź Alfreda Ohanowicza, że darowizna „*między jednostkami gospodarki uspołecznionej jest wykluczona, a premiowanie pracowników, nagrody państwowe, ofiary obywateli na cele społeczne nie podpadają pod przepisy o darowiznie zawarte w kodeksie zobowiązań, lecz są uregulowane bądź osobnymi przepisami, bądź zasadami współżycia społecznego*” (s. 245).

Pan Doktorant nie rozwinął i nie doprecyzował swej myśli. Interesująca byłaby szczegółowo wyrażona opinia Pana Doktoranta na temat przyczyn braku zmiany przepisów dotyczących darowizny do momentu uchylecia mocy obowiązującej kodeksu zobowiązań. W jakim zakresie wpłynęły na to same treści kodeksu zobowiązań, a w jakim inne czynniki np. klauzule generalne, czy też zakres marginalizacji stosowania przedmiotowej instytucji? Główny twórca kodeksu cywilnego Jan Wasilkowski. podkreślił w uzasadnieniu projektu z 1961 r, że „w prawodawstwach opartych na prywatnej własności środków produkcji prawo cywilne jest gałęzią prawa, która reguluje przede wszystkim prywatną sferę jednostek [...] W ustroju socjalistycznym ogromna większość stosunków własności znajduje się poza indywidualną sferą prawną jednostek. Do sfery prawnej jednostek należą, oprócz stosunków osobistych, stosunki majątkowe wynikające z własności przedmiotów indywidualnego spożycia, a więc stosunki majątkowe wywodzące się z jednej tylko formy własności, i to formy

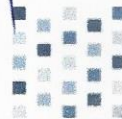
o charakterze pochodnym” (Z. Radwański, *Kodyfikacja prawa cywilnego*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2009, z. 2). Ponadto w systemie prawnym istnieją normy, które są neutralne, „ogólnoludzkie”, występujące zarówno w systemie prawa kapitalistycznego jak i socjalistycznego. Niektórym też aktom prawnym wywodzącym się z II RP udało się bez większego uszczerbku „przeżyć” okres socjalizmu i doczekać trzeciej już w XX w. transformacji prawa w Polsce (np. prawo prywatne międzynarodowe, kodeks handlowy).

Autor czasami nadmienia o zagadnieniach, których następnie szerzej nie przedstawia, a które wydają się interesujące. W kontekście zmian ustrojowych i prawnych w Polsce Ludowej ciekawe mogłyby okazać się wątki dotyczące projektowanego na wzór art. 358 kodeksu zobowiązań art. 827 § 2 kodeksu cywilnego, gdzie przewidziano wymóg uzyskania zgody na przyjęcie darowizny wyłącznie dla darowizn na rzecz organizacji socjalistycznych niepaństwowych oraz organizacji niesocjalistycznych. Pan Doktorant nie sprecyzował także dlaczego w latach 1945-1964 przedmiotem zainteresowania doktryny były zwłaszcza zagadnienia dotyczące tzw. darowizny rękodajnej, formy i skutków prawnych odwołania darowizny nieruchomości, oraz interpretacja art. 366 kodeksu zobowiązań regulującego odwołanie darowizny.

Pan Doktorant zdecydował się nie zagłębiać w zagadnienia ideologiczne i polityczne oraz pozostać w głównym dogmatycznym i prawnoporównawczym wątku swoich rozważań. W mojej opinii praca mogłaby jednak zyskać, gdyby ująć w niej kwestie wpływu polityki na prawo. Ten wpływ był nieodłączną i znaczącą cechą systemu Polski Ludowej, zwłaszcza w okresie stalinizmu, ale także w czasie rekodyfikacji radzieckiego prawa, która wyznaczyła kierunki treści prawa w czasie kodyfikacji prawa cywilnego w Polsce.

Pozostałe uwagi mają już charakter techniczny. Przede wszystkim praca zyskałaby na przejrzystości, gdyby po zakończeniu każdej z trzech zasadniczych części rozprawy pojawiły się wnioski cząstkowe. Ponadto Autor używa czasem sformułowań języka potocznego, które przed publikacją dzieła należy wyeliminować – np. „ciężko mówić”. Język i styl dysertacji są dobre, aczkolwiek zdarzają się usterki stylistyczne. Autor przytacza w dysertacji ostatnio opublikowaną monografię M. Tenenbaum-Kulig *Darowizna w polskim prawie zobowiązań* podając jej niewłaściwą datę (jest: Warszawa 2021, a powinno być: Warszawa 2022). W pracy występują także powtórzenia, jak np. na s. 45. Poczynione uwagi nie umniejszają wartości przedłożonej dysertacji, która jest pierwszym i obszernym opracowaniem instytucji darowizny

Ana Stawicka-Piękna

w dzielnicowym prawie polskim i kodeksie zobowiązań.

3. Źródła i literatura

Praca została oparta na obfitym i sumiennie wykorzystanym materiale źródłowym, co w pracach historycznoprawnych jest najcenniejsze. Bibliografia będąca podstawą pracy robi na czytelniku duże wrażenie z powodu objętości i różnorodności wykorzystanych w dysertacji materiałów źródłowych i literatury. Autor poddał analizie ogromny zakres materiału ustawodawczego, w tym także przedrozbiorowego. Treści dysertacji dowodzą, że Pan Doktorant bardzo umiejętnie porusza się w gąszczu przepisów przedrozbiorowych i pozaborowych aktów prawnych oraz prawa francusko-polskiego. Należy podkreślić, że już sam podstawowy materiał badawczy w postaci aktów prawnych a także materiałów prac Sekcji Prawa Cywilnego Komisji Kodyfikacyjnej II RP oraz orzecznictwa sądowego jest obszerny. Podstawą rozważań jest także skrupulatnie zebrana i wykorzystana literatura przedmiotu, głównie w języku polskim, ale także w językach włoskim, angielski, francuskim, rosyjskim i niemieckim.

4. Konkluzja

Moja ocena przedłożonej rozprawy doktorskiej jest pozytywna i zarazem wysoka. Uważam, że dysertacja powinna zostać opublikowana.

Konkludując pragnę stwierdzić, że przedstawiona do zaopiniowania rozprawa Pana mgra Łukasza Baszaka stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego i spełnia wszystkie pozostałe wymagania stawiane pracom doktorskim, zawarte w art. 13 ust. 1 ustawy z 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. z 2017 r., poz. 1789 ze zm.). W związku z tym wnoszę o dopuszczenie Pana mgr Łukasza Baszaka do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Anna Stawarska-Rippel

